

**ВИДОВЕ РІЗНОМАНІТТЯ МОЛЮСКІВ ВОДОЙМ БАСЕЙНУ Р. ЛІСНА
(ЖИТОМИРСЬКА ОБЛ.)**

Крумен Анастасія Петрівна
студентка 4 курсу
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Максименко Юлія Вікторівна
кандидат біологічних наук, доцент
Житомирський державний університет імені Івана Франка

У кінці другого тисячоліття стало очевидним, що різноманіття життя на нашій планеті значно скоротилося. Важливим аспектом цього процесу є втрата видів прісноводних молюсків в Україні впродовж останніх кількох десятиліть. Це свідчить про необхідності збереження всіх видів молюсків, без винятку. На сьогодні вкрай актуальними є глибокі наукові дослідження щодо складу видів, їх поширення та екологічних особливостей кожної родини молюсків [2].

Прісноводні молюски відіграють невід'ємну роль у всіх біоценозах. Їх висока екологічна адаптивність дозволяє їм жити в різних типах водойм, таких як великі та малі річки, озера, ставки, струмки тощо. Молюски мають велике значення у прісноводних екосистемах, де вони становлять суттєву частину бентосної біомаси. Вони накопичують індикаторні кількості забруднюючих речовин з водного середовища, таких як важкі метали, радіонукліди і інші. Таким чином, з одного боку, вони допомагають видалити ці речовини з води і донних відкладів, знижуючи їх концентрацію в середовищі. А з іншого боку, ця особливість прісноводних молюсків створює передумови для використання їх як біоіндикаторів забруднення водного середовища [4].

Метою наших досліджень було з'ясувати видовий склад та чисельність малакоценозу, екологічні особливості прісноводних молюсків річки Лісна Житомирської області [3, 5]. Основу матеріалу для роботи склали власні збори і спостереження, проведені у вересні 2023 р. Збір молюсків проводився за

традиційними гідробіологічними методиками. При відборі якісних проб використовувались наступні методи: метод ручного збору та збір молюсків за допомогою сачка. Загалом зібрано і обстежено 312 екз. молюсків. Видову приналежність молюсків здійснювали загальноприйнятими методами (Кутиков Л.А., Старобогатов Я.И., 1977; Стадниченко А.П., 1990) [1].

За результатами досліджень нами було виявлено 7 видів молюсків: *Lymnaea stagnalis*, *Radix ovata*, *Planorbarius corneus*, *Viviparus contectus*, *Anadonta anatina*, *Anadonta pictorum*. Дані щодо кількості виявлених молюсків, їх щільність та характеристика для кожного біоценозу наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Матеріал дослідження

Місце збору	Характеристика водойми	Види	Кількість виявлених видів	Щільність поселення
«Кавунова дача» (с. Березівка)	Течія відносно швидка 1м/с, дно мулисто-піщане	<i>L. stagnalis</i> , <i>R. ovata</i> , <i>P. corneus</i> , <i>V. contectus</i> , <i>A. anatina</i> , <i>A. pictorum</i> .	22 екз 23 екз 5 екз 30 екз 13 екз 4 екз	2 екз./м ² 3 екз./м ² 0-1 екз./м ² 5 екз./м ² 1 екз./м ² 0-1 екз./м ²
Ставок 1. (с. Березівка-1 військове містечко)	Течія повільна 1-3см/с, дно мулисто-піщане	<i>A. anatina</i> , <i>A. pictorum</i> . <i>L. stagnalis</i> <i>P. corneus</i> ,	16 екз 7 екз 10 екз 7 екз	3 екз./м ² 1-2 екз./м ² 2 екз./м ² 1 екз./м ²
Ставок 2. (с. Березівка-1 військове містечко)	Дно дуже мулисте, водойма стояча, течія відсутня	<i>L. stagnalis</i>	10 екз	2-3 екз./м ²
Ставок 4. (с. Березівка)	Дно дуже мулисте, водойма стояча, течія відсутня	<i>V. contectus</i> <i>L. stagnalis</i> <i>P. corneus</i>	63 екз 15 екз 11 екз	21 екз./м ² 3-4 екз./м ² 2-3 екз./м ²
«Торф'яник» (с. Березівка)	Водойма з помірною течією 0.7 м/с, дно мулисто-піщане	<i>V. contectus</i> <i>L. stagnalis</i> <i>R. ovata</i> , <i>P. corneus</i>	47 екз 19 екз 7 екз 3 екз	13-15 екз./м ² 6 екз./м ² 1-2 екз./м ² 0-1 екз./м ²

Отже, у результаті дослідження було виявлено, що найбільша різноманітність і чисельність молюсків представлена у місці збору – «Кавунова дача», що свідчить про сприятливі умови даного середовища для розвитку та розмноження м'якунів. Двостулкові були представлені лише в двох водоймах («Кавунова дача» та ставок 1). Черевоногі були знайдені у всіх досліджуваних

біоценозах. Переважання різноманітності видів червононогих молюсків доводить, що вони швидко адаптуються до різких змін середовища. Мала чисельність м'якунів у ставку 2 свідчить про негативний вплив абіотичних та біотичних чинників на малакоцекоз. Дослідження малакофауни басейну р. Лісна Житомирської області свідчить про те, що стан досліджуваних водойм помірно сприятливий, оскільки було виявлено представників 4 родин, але варіація їх чисельності свідчить про негативний вплив різних абіотичних та біотичних факторів на стан малакоценозу. Отримані дані свідчать про важливість подальшого дослідження та збереження малакофауни басейну р. Лісна.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Зінченко М. О. Молюски : вид-во Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2016. 4 с.
2. Руденко Л.Г. та ін. Еколого-географічні дослідження території України. Київ : Наукова думка, 1990. 32 с.
3. Стадниченко А. П. Фауна України. Перлівницеві. Кулькові (Unionidae, Cykladidae). К. :Наук. думка, 1984. 384 с.
4. Snizhko S. Global trends of snow cover and their manifestations in Ukraine. Global and regional climate changes: Papers of International Conference. К., 2010. P. 37-46.